

Sisäministeriö

PL 26

00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo@intermin.fi, maahanmuutto-osasto@intermin.fi

Viite: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkijoina, opiskelijoina, työharjoittelijoina ja vapaaehtoistyöntekijöinä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

KOLMANSISTA MAISTA TULEVIEN OPISKELIJOIDEN JA TUTKIJOIDEN MAAHANTULOJA, MAAHAN JÄÄMISTÄ SEKÄ LIKKUMISTA EU:N SISÄLLÄ ON TARPEEN EDISTÄÄ

Esitys helpottaa kolmansien maiden tutkijoiden ja opiskelijoiden liikkumista EU:n sisällä sekä liikkumista ja jäämistä Suomeen. Täytäntöönpanossa pyritään lupamenettelyn yksinkertaisuuteen ja nopeuteen. Sivistystyönantajat kannattaa esityksen tavoitteita ja täytäntöönpanon periaatteita.

Kolmansista maista tulevien opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuuden helpottaminen Suomeen ja EU:n sisällä on kannatettavaa. Suomen luontainen väestökehitys on painunut negatiiviseksi. Koulutetun väestön maahantulo ja tänne työllistyminen on järkevä tehdä mahdollisimman helpoksi.

Esityksessä hyviä uudistuksia

Esityksessä on monia hyviä uudistuksia. Muun muassa oleskeluluvan myöntäminen jatkuvana kahdeksi vuodeksi nykyisen yhden sijaan, mikäli opinnot kestävät tämän ajan, on hyvin kannatettava. Lisäksi oleskeluluvan myöntäminen työnhakua ja/tai yritystoimintaa varten vuoden ajaksi myös tutkijoille ja valmistuneille jatko-opiskelijoille tukee osaamiseen perustuvaa kasvua. Tämä yhdenmukaistaa käytäntöjä, sillä perustutkinnon Suomessa suorittaneilla on jo vastaava oikeus.

Opiskelum muodot monipuolistuvat, tämä huomioon myös laissa

Työnteko-oikeuden aikarajat opiskelijoille vaikuttavat olevan perusteltuja, mutta niiden toteuttamisessa tulee olla joustavuutta. Opiskelun, harjoittelun ja työnteon yhdistyminen eri tavoin on yhä yleisempää. Esimerkiksi tietyt ammattikorkeakoulu-tutkinnot voi suorittaa käytännössä kokonaan työelämäprojekteissa. Maassaolo-oikeutta ei ole syytä sitoa tutkinnon suorittamismuotoihin.

Opintojen monimuotoistumisen vuoksi opiskelijoiden ja opintoja esimerkiksi harjoitteluna suorittavien toimeentuloedellytyksiä on tarpeen pohtia tarkemmin. Opiskelijoiden toimeentulo katsotaan lähtökohtaisesti turvatuksi, kun opiskelijalla on käytettävissään toimeentuloaan varten kuukausittain vähintään 560 euroa ja vuotta kohden vähintään 6720 euroa. Harjoittelussa taas edellytys on vähintään 1187 euroa kuukaudessa. Ottaen huomioon opintojen monipuolistuvat suoritustavat, ei opintoihin liittyvän harjoittelun huomattavasti korkeampi toimeentuloedellytys ole kovin hyvin perusteltu.

Myös muille kuin korkeakouluopiskelijoille voidaan myöntää opiskelun perusteella oleskelulupa silloin, kun opinnot johtavat ammattiin tai tutkintoon. Ammatillisessa koulutuksessa tutkinnon osien suorittaminen yleistyy ja tutkinnon osien myynti on mahdollista ammatillisen koulutuksen vientikokeilussa. Oleskelulupa tulisikin myöntää myös tutkinnon osien suorittamiseen. Opintojen modulaarisuus ja tutkintoon johtamattomien opintokokonaisuuksien myynti lisääntyvät korkeakoulutuksessakin. Lainsäädännön ei tule asettaa tälle esteitä.

Selvyyttä lisättävä mm. terveydenhuollossa ja vastaanottosopimuksissa

Lakia on hyvä selventää terveydenhuoltoa koskevien pykälien osalta. Oleskeluluvan yleisissä edellytyksissä (5 §) edellytetään kolmannen maan kansalaisella olevan sairausvakuutus, joka kattaa sairaanhoidon kustannukset ja on voimassa aiotun oleskelun keston ajan. Terveydenhuoltoa koskevassa lainsäädännössä kyseiset tutkijat ja työsuhteessa olevat opiskelijat rinnastettaisiin kuitenkin kunnan asukkaisiin, jolloin heillä olisi oikeus julkisiin terveystalveihin yhdenvertaisesti kunnan asukkaiden kanssa, vaikka he oleskelisivat maassa tilapäisesti.

Esityksessä vastaanottava organisaatio tekee saapuvan kolmannen maan tutkijan kanssa vastaanottosopimuksen. Sopimus pitäisi sisältää tietoa mm. työsuhteen ehdoista. Työsopimukset tehdään kuitenkin pääsääntöisesti vasta kun henkilö on Suomessa. Vastaanottosopimuksen juridinen merkitys suhteessa työsuopimukseen on epäselvä. Esityksen perusteella jää myös epäselväksi, onko tarkoituksena, että vastaanottosopimus tehtäisiin niissäkin tilanteissa, joissa kolmannen maan kansalaista ollaan rekrytoimassa urajärjestelmän mukaiseen opetus-/tutkimustehtävään, eikä yksittäiseen tutkimushankkeeseen.

Nykyisellään kolmansista maista tulijat voivat käynnistää oleskelulupaprosessinsa korkeakoulun lähettämällä kutsukirjeellä, jossa on katsottu sisällöllisesti olevan kaikki tarpeellinen lupaprosessin käynnistämistä varten. Vastaava käytäntö olisi toimiva jatkossakin ja työsuopimusprosessi säilyisi tästä erillisenä.

Käytännöt mahdollisimman keveiksi

Laissa kaavailtu liikkuvuuden ilmoitusvelvollisuus (22 §) koetaan korkeakouluissa raskaaksi ja se vaatii samanlaista todistelua kuin henkilön hakiessa oleskelulupaa, mitä ei voida pitää toivottavana.

Oleskeluluvan hakeminen edellyttää käyntiä Suomen edustustossa. Suomen edustustoverkko on suppea ja hakeminen siihen nähden raskasta. Hakukäytäntöjä opiskelua ja tutkimustyötä varten on syytä helpottaa vähintäänkin hyödyntämällä pohjoismaista yhteistyötä paremman edustustokattavuuden saamiseksi.

Ystävällisin terveisin,

Sivistystyönantajat ry

Minna-Marika Lindström,
johtaja

Heikki Holopainen,
asiantuntija